

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”
(для спеціалістів, магістрів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фінансовий менеджмент, або управління фінансами – це сукупність принципів, методів і засобів управління щодо забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, максимального збільшення його доходів і досягнення фінансової стійкості.

У ринкових умовах неможливо управляти підприємством без опанування мистецтва фінансового менеджменту.

Мета вивчення дисципліни “Фінансовий менеджмент” – засвоїти сучасні методи та прийоми управління фінансами підприємства.

Завдання дисципліни: вивчення сутності та методичних основ фінансового менеджменту, набуття навичок управління грошовими потоками, формуванням і використанням прибутку, інвестиціями, активами; засвоєння методики визначення ціни (вартості) капіталу та з’ясування способів оптимізації його структури; методів визначення фінансового стану підприємства, його потреби у фінансових коштах; методів внутрішньофірмового фінансового прогнозування і планування, управління фінансовими ризиками; застосування фінансових інструментів антикризового управління підприємствами.

Програма дисципліни побудована так, що студенти, які прослухали лекційний курс і виконали завдання на практичних заняттях, зможуть використовувати здобуті знання для розв’язання конкретних завдань з управління фінансами підприємства.

Дисципліна “Фінансовий менеджмент” базується на вивченні таких дисциплін: “Економіка підприємства”, “Фінанси”, “Гроші та кредит”, “Фінанси підприємств”, “Управління витратами та цінами”, “Бухгалтерський облік”, “Фінансовий ринок”, “Податкова система”, “Фінансовий аналіз”.

Підготовлено професором кафедри фінансів та статистики *М. В. Грідчиною*

Затверджено на засіданні кафедри маркетингу (протокол № 11 від 14.03.07)

Перезатверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики (протокол № 11 від 17.03.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Грідчина М. В. Навчальна програма дисципліни “Фінансовий менеджмент” (для спеціалістів, магістрів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. – 46 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Фінансовий менеджмент”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольної роботи, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2013
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2013

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Вступ в управління фінансами
1	Теоретичні та організаційні засади фінансового менеджменту
2	Система забезпечення фінансового менеджменту
3	Управління грошовими потоками на підприємстві
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках
5	Управління прибутком
	Змістовий модуль II. Управління активами та капіталом підприємства
6	Управління оборотними активами
7	Вартість (ціна) і оптимізація структури капіталу
8	Управління інвестиціями
9	Управління фінансовими ризиками
	Змістовий модуль III. Оцінка фінансового стану та фінансове планування
10	Аналіз фінансових звітів
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування
12	Антикризове фінансове управління на підприємстві
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Змістовий модуль I. Вступ в управління фінансами

Тема 1. Теоретичні та організаційні засади фінансового менеджменту

Становлення фінансового менеджменту як науки. Сутність фінансового менеджменту. Цілі, завдання та зміст управління фінансами підприємства. Функції фінансового менеджера. Критерії оцінки результатів роботи фінансового менеджера. Система управління фінансами підприємства. Організація управління фінансами підприємств різних організаційно-правових форм.

Література [7; 10–12; 14; 20–26]

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Організаційно-інформаційне забезпечення процесу управління фінансами. Основні джерела інформації фінансового менеджера.

Фінансова звітність: зовнішня (відкрита) інформація про фінансовий стан підприємства. Міжнародні стандарти фінансового обліку і складання фінансової звітності. Вимоги до фінансової звітності. Склад фінансової звітності. Зміст і структура балансу підприємства. Види активів та їх ліквідність. Вартісна оцінка та переоцінка активів. Характеристика джерел фінансування (пасивів). Звіт про фінансові результати та інші види фінансових звітів, їх структура і зміст. Прийоми прикрашання фінансової звітності (“балансова” політика). Достовірність фінансової звітності. Управлінський облік – внутрішнє джерело інформації для планування, контролю та аналізу витрат і результатів діяльності підприємства. Використання даних управлінського обліку для управління фінансами. Законодавчо-нормативні документи та інші зовнішні джерела інформації, які використовуються для управління фінансами підприємств.

Література [1; 7; 11; 12; 15; 21; 25; 26; 35; 36]

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Вхідні грошові потоки підприємства, їх склад і особливості формування. Зміст і завдання управління вхідними потоками. Управління формуванням виручки від реалізації продукції, робіт, послуг. Чинники впливу на формування виручки в абсолютній сумі та часі. Управління дебіторською заборгованістю. Отримання банківських кредитів. Надходження коштів від фінансово-інвестиційної діяльності. Формування інших вхідних грошових потоків.

Вихідні потоки та їх склад. Зміст і завдання управління вихідними потоками. Управління потоками, пов'язаними з основною діяльністю. Оплата рахунків за товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги. Повернення банківських кредитів. Витрати на оплату праці. Управління кредиторською заборгованістю. Організація і управління платежами за фінансовими зобов'язаннями. Формування інших вихідних грошових потоків. Аналіз грошових потоків. Порівняння надходження і витрачання коштів. Забезпечення постійного позитивного грошового потоку (перевищення надходження коштів над витрачанням).

Література [9; 11; 12; 15; 17; 18; 20; 21; 23; 25]

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Зміна вартості грошей у часі як основна концепція, покладена в основу визначення дохідності та вигідності фінансових операцій. Схеми нарахування простих і складних відсотків, що використовуються у фінансових розрахунках. Методи розрахунку майбутньої і теперішньої вартості грошей. Фінансові ренти (ануїтети), їх види; визначення майбутньої і теперішньої вартості ануїтету. Чинники впливу на ставку дисконтування; вибір ставки дисконтування при обґрунтуванні доцільності фінансових операцій.

Література [8; 11; 16; 18; 21; 26; 31; 33; 40]

Тема 5. Управління прибутком

Формування прибутку від основної діяльності підприємства. Управління формуванням прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг). Склад і структура витрат на виробництво. Витрати, які покриваються за рахунок прибутку. Значення розподілу витрат на змін-

ні (пропорційні) і умовно-постійні (непропорційні) для планування темпів збільшення прибутку. Визначення “порогу” рентабельності (точки безбитковості) та запасу “фінансової міцності”. Операційний аналіз (аналіз “витрати — обсяг — прибуток”) і використання його результатів для розробки напрямів цінової політики та максимізації прибутку. Формування ціни продукції на основі повної та часткової собівартості. Управління розподілом прибутку. Вплив оподаткування на формування і розподіл прибутку. Розподіл чистого прибутку. Управління розподілом і використанням чистого прибутку на нагромадження і споживання. Розробка дивідендної політики. Ключові положення і принципи дивідендної політики. Чинники впливу на дивідендну політику. Визначення розміру дивідендного фонду, форми та порядку виплати дивідендів.

Література [5; 7; 10; 11; 18; 20; 21; 25; 36; 38]

Змістовий модуль II. Управління активами та капіталом підприємства

Тема 6. Управління оборотними активами

Оборотний капітал підприємства, його роль, структура, джерела формування. Забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності як основне завдання управління оборотними активами. Джерела фінансування оборотних активів. Чинники впливу на розмір власних оборотних засобів підприємства. Методи визначення потреби в оборотних засобах. Вибір політики фінансування оборотних активів. Управління окремими елементами оборотних активів. Способи управління товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю, коштами на поточних рахунках. Шляхи прискорення оборотності оборотних активів, розробка програми заходів підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства.

Література [3; 8; 9; 11; 14; 18; 20; 21; 23; 24; 26; 38]

Тема 7. Вартість (ціна) і оптимізація структури капіталу

Капітал підприємства, його структура. Складові власного капіталу і зобов'язань підприємства. Оцінка вартості (ціни) капіталу, який залучається підприємством із різних джерел. Розрахунок середньозваженої ціни капіталу. Показник граничної ціни капіталу, його застосування. Шляхи зниження вартості капіталу. Управління

структурою капіталу; підтримання оптимального співвідношення між власним і позичковим капіталом. Політика залучення позичкового капіталу. Визначення ефекту фінансового лівериджу (важеля) і його використання в управлінні капіталом. Розробка пропозицій щодо форми залучення капіталу. Шляхи оптимізації структури капіталу. Управління боргом. Вплив ціни і структури капіталу на вартість підприємства.

Література [3; 5; 6; 10–12; 16; 18; 20; 21; 25; 26; 36]

Тема 8. Управління інвестиціями

Класифікація інвестицій. Види інвестиційної діяльності підприємства. Довгострокові цілі та стратегії розвитку як основа визначення напрямів інвестиційної політики підприємства. Значення реальних і фінансових інвестицій для розвитку підприємства. Процес прийняття фінансових рішень про інвестиції. Методи фінансової експертизи проектів і оцінка ефективності капіталовкладень. Управління реальними інвестиціями. Моніторинг інвестиційних проектів. Управління фінансовими інвестиціями прямими та портфельними. Вибір варіантів фінансових інвестицій. Формування інвестиційного портфеля, його склад і управління його структурою.

Література [2; 3; 6; 7; 10–12; 20; 21; 25; 26; 28]

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Поняття фінансового ризику; класифікація ризиків. Основні види фінансових ризиків, які супроводжують діяльність підприємства. Ризики непередбачених витрат і перевищення кошторису витрат на виробництво. Ризики незабезпечення господарської діяльності необхідним фінансуванням. Ризики, пов'язані з вкладенням капіталу (інвестиційні ризики). Процес управління ризиком; розробка стратегії і тактики управління ризиком; розробка і здійснення конкретних процедур управління ризиком. Якісна і кількісна оцінки ризиків. Методи кількісної оцінки ступеня ризику. Напрями і шляхи мінімізації ризиків. Страхування фінансових ризиків.

Література [2; 3; 7; 11; 16; 18; 20; 21; 23]

Змістовий модуль III. Оцінка фінансового стану та фінансове планування

Тема 10. Аналіз фінансових звітів

Основні методи і прийоми аналізу фінансової звітності. Аналіз динаміки і структури активів і пасивів балансу. Аналіз звіту про фінансові результати. Аналіз звітів про рух грошових коштів і власний капітал підприємства. Система показників фінансового стану підприємства. Фінансові коефіцієнти і співвідношення. Взаємозв'язок фінансових показників. Оцінка фінансового стану і кредитоспроможності підприємства за даними аналізу фінансової звітності. Методика виконання експрес-аналізу та поглибленого аналізу фінансового стану неплатоспроможних підприємств. Прогнозування ймовірності банкрутства за допомогою аналізу фінансових коефіцієнтів. Інтегральні показники фінансового стану підприємства, сфера їх застосування.

Література [7; 9; 11; 14; 16; 18; 21; 32; 39]

Тема 11. Внутрішньфірмове фінансове прогнозування та планування

Зміст і завдання фінансового прогнозування і планування. Довгострокове стратегічне і короткострокове (поточне) планування фінансів підприємства. Основні етапи процесу фінансового планування. Основні принципи фінансового планування. Методи планування фінансових показників. Прогнозування фінансової звітності. Застосування методу процентної залежності від виручки для проектування фінансових звітів. Технологія складання основних фінансових планів — прибутку, капіталовкладень, кредитного, а також балансів — доходів і витрат, грошових надходжень і витрат фінансового розділу бізнес-плану. Бюджетування як технологія фінансового планування; організація бюджетування на підприємстві. Управління платоспроможністю, ліквідністю і прибутковістю як основна мета складання фінансових планів. Контроль за виконанням фінансових планів.

Література [2; 3; 8; 11–13; 16; 20; 21; 27; 36; 38]

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві

Основні чинники кризового фінансового стану підприємства. Ознаки передкризового та кризового становища підприємства.

Діагностика кризового стану і методи її здійснення. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Методи відновлення платоспроможності підприємства. Розробка програми антикризового фінансового управління при загрозі банкрутства. Основні види санаційних заходів; планування фінансової санації. Оцінка ефективності здійснення програми антикризового управління підприємством.

Література [8; 11; 19; 21; 25; 34; 36]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

У процесі самостійного вивчення програмного матеріалу студенти повинні опрацювати рекомендовану літературу, відповідати на питання для самоконтролю, а також виконати розрахункові контрольні завдання. Студенти виконують контрольну роботу за завданнями 1–3.

Виконання контрольних завдань пояснюється на лекціях.

Номер варіанта завдання студенти вибирають за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	А, Б	В, Е	Г, Д	Є, Ж	З, І	Ї, К	Л, М	Н, О	П, Р	С, Т	У, Ф	Х, Ц	Ч, Ш	Щ	Ю, Я
Номер варіанта завдання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

За даними фінансової звітності (табл. 1, 2) розрахувати фінансові коефіцієнти. Результати розрахунків занести в табл. 3. Порівняти їх з нормативними значеннями. Проаналізувати фінансовий стан

підприємства. Скласти аналітичну записку; запропонувати заходи поліпшення фінансового стану підприємства.

Завдання 2

1. Розрахувати середню фактичну наявність власних обігових коштів підприємства у звітному році за даними табл. 1. Визначити необхідний середній розмір власних обігових коштів на плановий рік виходячи з даних звітного року, а також даних про планову виручку від реалізації продукції та коефіцієнт прискорення (уповільнення) оборотності обігових коштів у плановому році (табл. 4).

2. Визначити, чи потрібне підприємству додаткове зовнішнє джерело фінансування у плановому році при збільшенні обсягів виробництва та реалізації продукції або вистачить власного чистого прибутку для поповнення активів. Урахувати, що від змін обсягів виробництва та реалізації продукції безпосередньо залежить 70 % активів та 50 % пасивів підприємства, а рівень рентабельності продажу (відношення чистого прибутку до чистої виручки від реалізації) планується такий, як у звітному році.

Виконання розрахунку:

Необхідне фінансування за рахунок зовнішніх джерел
$$= \frac{A}{B}(\Delta B) - \frac{\Pi}{B}(\Delta B) - P_p V_{пл}$$

де А — активи, що змінюються залежно від зміни чистої виручки; В — чиста виручка звітного року; ΔB — запланована зміна чистої виручки у плановому році, $\Delta B = (B_{пл} - B)$; $B_{пл}$ — чиста виручка планового року; Π — пасиви, що змінюються залежно від зміни чистої виручки; P_p — рівень рентабельності продажу (реалізації).

Вихідні дані (з балансів підприємств)

БАЛАНС Форма № 1 Актив	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:							
залишкова вартість	010	300	310	–	–	12,0	13,0
первинна вартість	011	330	350	–	–	12,0	14,0
знос	012	30	40	–	–	–	1,0
незавершене будівництво	020	1200	2100	169,6	169,6	2999	3524
Основні засоби:							
залишкова вартість	030	500	2570	3131,4	3029,1	48634	53499
первинна вартість	031	1000	3200	8209,0	8211,9	79915	87219
знос	032	500	630	5077,6	5182,8	31281	33720
Довгострокові фінансові інвестиції:							
які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	040	110	100	41,6	38,7		
інші фінансові інвестиції	045	20	10	–	–		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050			–	–		
Відстрочені податкові активи	060	–	3	–	–		
Інші необоротні активи	070			–	–	542	7,0
Разом за розділом I	080	2130	5093	3342,6	3237,4	52187	57043

Таблиця 1
тис. грн.

варіанта									
4		5		6		7		8	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
–	–	–	–	45,4	49,7	–	–	–	–
–	–	–	–	46,6	51,4	–	–	–	–
–	–	–	–	1,2	1,7	–	–	–	–
12,7	1,4	–	–	103,9	122,9	–	–	–	–
1663,7	1678,3	45800	44300	3413,3	3504,7	4562	3815	2026	2125
2669,0	2748,8	60800	58300	5622,6	5750,5	12737	12737	13409	13409
1035,3	1070,5	15000	14000	2209,3	2245,8	8175	8922	11383	11284
1676,4	1679,7	45800	44300	3562,6	3677,3	4562	3815	2026	2125

БАЛАНС Форма № 1 Актив	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
II. Оборотні активи							
Запаси:							
виробничі запаси	100	400	450	52,1	39,4	9089	9354
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110			-	-	-	-
незавершене виробництво	120	10	60	-	-	521	1180
готова продукція	130	20	78	-	-	2849	3626
Товари	140	1300	1400	4,6	4,8	84	128
Векселі одержані	150	150	170	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				-	-		
чиста реалізаційна вартість	160	300	320				
первинна вартість	161	340	360	1089,2	1496,8	1569	3163
резерв сумнівних боргів	162	40	40			-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	170	7	-	68,6	130,4	108	176
з виданими авансами	180	35	12	-	-	-	-
з нарахованих доходів	190					181	1275
із внутрішніх розрахунків	200						
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	20	3	37,1	31,5	376	252
Поточні фінансові інвестиції	220	50	20				
Грошові кошти та їх еквіваленти:							
у національній валюті	230	70	201		2	44	379
в іноземній валюті	240	120	5			205	662
Інші оборотні активи	250	10	-	2,4	1,9	755	-
Разом за розділом II	260	2492	2719	1254	1706,8	15781	20195
III. Витрати майбутніх періодів	270	50	70	-	-	-	7,0
Баланс	280	4672	7882	4596,6	4994,2	67968	77245

варіанта									
4		5		6		7		8	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
8,8	8,8	5400	6000	556	565,2	1677	1685	163	892
-	-	-	-			-	-		
4,1	9,2	7100	7700			20	73	-	-
-	0,1	5000	4000	8,8	8	-	-	-	-
87,0	66,6	-	-	48,7	48,4	20665	21330	21499	25370
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25,9	13,4	4000	3300	270,0	219,8	2840	1695	17	251
-	-	-	-	17,5	51,0	3	20	-	-
-	-	2000	1000	397,0	266,7	-	-	15393	5685
				-	-				
				1,0	0,3	-	-	-	-
		500	600	20,7	13,7	-	41	-	415
21,1	2,3	10	5	531,4	868,2	130	1517	958	4223
-	-	1000	1200	-	-	-	-	-	-
0,8	2,5	-	-	-	-	-	-	2048	2049
147,7	102,9	25010	23805	1851,1	2041,3	25335	26361	40078	38885
-	0,2	50	50	3,6	7,4	160	144	152	229
1824,1	1782,8	70860	68155	5417,3	5726	30057	30320	42256	41239

БАЛАНС Форма № 1	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:							
залишкова вартість	010	14418,7	14172,2	–	2,0	–	–
первинна вартість	011	15000,0	15000,0	–	2,0	–	–
знос	012	581,3	827,8	–	–	–	–
незавершене будівництво	020			487	221	211,2	208,3
Основні засоби:							
залишкова вартість	030	682,4	651,4	810	7632	3131,4	3029,1
первинна вартість	031	2500,3	2500,3	1631	13732	8209,0	8211,9
знос	032	1817,9	1849,0	821	6100	5077,6	5182,8
Довгострокові фінансові інвестиції:							
які обліковуються методом участі в капіталі інших підприємств	040						
інші фінансові інвестиції	045			50	69		
Довгострокова дебіторська заборгованість	050						
Відстрочені податкові активи	060						
Інші необоротні активи	070						
Разом за розділом I	080	15101,1	14823,6	1347	7924	3342,6	3237,4

варіанта							
12		13		14		15	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
				21	17	182988	182988
				27	29	182988	182988
				6	12	–	–
		37,5	3,8	71947	121810	295612	325101
35,4	34,5	2579,3	3077,6	196071	232026	1788561	1827524
38,3	38,3	4667,9	5271,5	432878	481183	4095360	4381549
2,9	3,8	2088,6	2193,9	236807	249157	2336799	2554025
				2150	3095	1280	1330
35,4	34,5	2616,8	3081,4	270189	356948	2238441	2336943

БАЛАНС Форма № 1 Актив	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
II. Оборотні активи							
Запаси:							
виробничі запаси	100	4,85	3,16	2200	3002	56,7	44,2
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110			–	–		
незавершене виробництво	120	–	–	958	1758		
готова продукція	130	–	–	21	38		
Товари	140	4975,2	4891,9	2	1		
Векселі одержані	150	–	–	131	928		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:							
чиста реалізаційна вартість	160						
первинна вартість	161	1223,6	1241,7	4631	3892	1089,2	1496,8
резерв сумнівних боргів	162						
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	170	34,7	51,3	27	96	68,6	130,4
з виданими авансами	180						
з нарахованих доходів	190						
із внутрішніх розрахунків	200	–	–	–	3740		
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	20,2					
Поточні фінансові інвестиції	220					37,1	31,5
Грошові кошти та їх еківа- ленти:							
у національній валюті	230	516,8	1971,9	1217	503		2,0
в іноземній валюті	240			200	2230		
Інші оборотні активи	250	–	150			2,4	1,9
Разом за розділом II	260	6775,4	8309,9	9387	16450	1254	1706,8
III. Витрати майбутніх періодів	270	827,6	834,2	–	10	–	
Баланс	280	22704,1	23967,7	10734	24384	4596,6	4944,2

варіанта							
12		13		14		15	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
0,3	0,2	64,7	151,6	42925	36463	250335	310913
						4447	7189
		273,9	604,2	36497	33477	131103	97408
0,4	0,4	36,7	48,0	16241	23981	–	3106
190,7	318,0	0,6	72,4	1203	1188	2246	3062
						343	343
0,5	7,2	8,4	94,6	18706	19081	533175	392621
2,3	1,1	–	2,3	168	2018	21072	54362
				15264	14715		
0,6		–	331,0			10	3
		8,4	2,6	14816	15776	191299	101074
						1539	397
72,1	187,8	1,5	9,8	102	217	4106	4796
				57	5	2610	1128
67	–	3,4	–				
273,6	514,7	397,6	1316,5	145979	146921	1143800	977489
0,1	4,4	–	–	269	251	29	91
309,1	553,6	3014,4	4397,9	416437	504120	3382270	3314523

БАЛАНС Форма № 1	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
I. Власний капітал							
Статутний капітал	300	3600	3830	3143,4	3041,1	630	630
Пайовий капітал	310						
Додатковий вкладений капітал	320	200	200	87,0	87,0	43092	45886
Інший додатковий капітал	330		2629	-	-	-	-
Резервний капітал	340	50	70	211,2	208,3	157	157
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	2	10	484,7	639,2	-	-
Неоплачений капітал	360	(30)	(10)	-	-	-	-
Вилучений капітал	370	(20)	(10)	-	-	-	-
Разом за розділом I	380	3802	6719	3926,3	3975,6	43879	46673
II. Забезпечення наступних витрат і платежів							
Забезпечення виплат персоналу	400	10	6			357	-
Інші забезпечення	410	2	-			-	-
Цільове фінансування	420	10	-			19489	23126
Разом за розділом II	430	22	6			19846	23483
III. Довгострокові зобов'язання							
Довгострокові кредити банків	440	200	250				
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450						
Відстрочені податкові зобов'язання	460						
Інші довгострокові зобов'язання	470	20	50				
Разом за розділом III	480	220	300				

варіанта									
4		5		6		7		8	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
1554,4	1564,2	53210	47895	645,6	645,6	6129	5382	2487	2398
								-	-
27,0	39,3	800	900	3048	3095,6			172	682
-	-	-	-	-	-				
-	-	50	60	83,3	83,3	-	-	-	-
110,4	110,4	-	500	-	368,8	2748	2717	15683	16186
(30,3)	(30,3)	-	-	-	-				
-	(24,2)	-	-	-	-				
1661,5	1659,4	54060	49355	3776,9	4193,3	8877	8099	18342	19266
						163	223		
		2000	3000	992,1	941,4				
		2000	3000	992,1	941,4	163	223		

БАЛАНС Форма № 1	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
IV. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	500	120	190				
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	20	20				
Векселі видані	520	60	130				
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	250	225	101,8	70,99	2664	5571
Поточні зобов'язання за розрахунками:							
з одержаних авансів	540	50	110	–	–	–	–
з бюджетом	550	10	20	251,8	479,1	509	727
з позабюджетних платежів	560	3	4	14,6	43,9	139	162
зі страхування	570	7	3	65,5	89,4	186	123
з оплати праці	580	18	10	189,0	249,8	429	668
з учасниками	590	30	35	–	–	–	–
із внутрішніх розрахунків	600			17,5	–	–	–
Інші поточні зобов'язання	610	10		30,1	35,5	316	195
Разом за розділом IV	620	578	747	670,3	986,6	4243	7446
V. Доходи майбутніх періодів	630	50	110	–	–	–	–
Баланс	640	4672	7882	4596,6	4944,2	67968	77245

варіанта									
4		5		6		7		8	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
26,6	26,6	6000	4500						
93,0	88,6	3000	4500	18,1	39,5	16776	18803	17969	11037
–	–	–	–	85	73,8	–	–	300	3129
3,8	3,8	500	400	239,2	210,5	574	512	439	1316
1,8	0,1	–	–	73,9	54,3	113	–	213	289
2,6	1,9	–	–	78,3	23,6	1728	1072	2092	3015
4,6	2,4	2300	2400	150,1	62,1	1743	1449	2852	3187
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
30,2	–	3000	4000	3,7	127,5	83	162	–	–
162,6	123,4	14800	15800	648,3	591,3	21017	21998	23865	21973
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1824,1	1782,8	70860	68155	5417,3	5726	30057	30320	42207	41239

БАЛАНС Форма № 1 Пасив	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
I. Власний капітал							
Статутний капітал	300	15000	15000	43	738	3143,4	3041,1
Пайовий капітал	310	–	–	–	–	–	–
Додатковий вкладений капітал	320	709	709			87,0	87,0
Інший додатковий капітал	330						
Резервний капітал	340	–	–	88	579	211,2	208,3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350		36,6	7294	20218	484,7	639,2
Неоплачений капітал	360						
Вилучений капітал	370						
Разом за розділом I	380	15709	15745,6	7425	21535	3926,3	3975,6
II. Забезпечення наступних витрат і платежів							
Забезпечення виплат персоналу	400	4,4	50,2	50	69		
Інші забезпечення	410						
Цільове фінансування	420						
Разом за розділом II	430	4,4	50,2	50	69		
III. Довгострокові зобов'язання							
Довгострокові кредити банків	440						
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450						
Відстрочені податкові зобов'язання	460						
Інші довгострокові зобов'язання	470						
Разом за розділом III	480						

варіанта							
12		13		14		15	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
0,1	0,1	2607,7	3106,0	155682	155682	837929	837929
35,4	34,5			130080	127569	1418880	1577113
						9426	18366
		13,25	46,95			38447	46961
54,9	93,8	39,7	114,4				
90,4	128,4	2660,8	3267,4	285762	283251	2304682	2480369
				524	766		
				524	766		
				–	37477		
						26975	73128
				–	37477	26975	73128

БАЛАНС Форма № 1 Пасив	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
IV. Поточні зобов'язання							
Короткострокові кредити банків	500						
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510						
Векселі видані	520						
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	2465,6	3852,0	2415	1360	101,8	70,9
Поточні зобов'язання за розрахунками:							
з одержаних авансів	540	151,3	–				
з бюджетом	550	608,4	467,1	181	438	251,8	479,1
з позабюджетних платежів	560	12,4	10,9	259	90	14,6	43,9
зі страхування	570	72,7	74,3	36	104	65,5	89,4
з оплати праці	580	191,5	200,4	77	106	189,0	249,8
з учасниками	590	–	–	–	–	–	–
із внутрішніх розрахунків	600	–	–	21	10	17,5	–
Інші поточні зобов'язання	610	3488,8	3567,2	270	672	30,1	35,5
Разом за розділом IV	620	6990,7	8171,9	3259	2780	670,3	968,6
V. Доходи майбутніх періодів	630	–	–	–	–	–	–
Баланс	640	22704,1	23967,7	10734	24384	4596,6	4944,2

варіанта							
12		13		14		15	
на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року	на поч. звіт. року	на кін. звіт. року
30,0	–	269,3	335,9	15878	3418	84233	130406
				–	12052	178160	128223
24,0	150,1	51,2	282,7	77316	115691	667035	295827
162,5	252,6			3	262	64771	162107
0,1	8,4	10,2	100,0	1089	4140	–	–
–	–	1,0	3,1	1987	1073	31567	438
0,3	0,3	4,4	68,9	600	869	3095	5386
0,4	1,4	5,5	33,5	1371	1792	6166	11430
–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	6,7	32,2	–	–	–	–
1,4	12,4	5,3	274,2	31907	43329	15560	27179
218,7	425,2	353,6	1130,5	130151	182626	1050587	760996
–	–	–	–	–	–	26	30
309,1	533,6	3014,4	4397,9	416437	504120	3382270	3314523

Таблиця 2
тис. грн.

Звіт про фінансові результати

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	840	600	735,2	588,0	41926	34780
Податок на додану вартість	015	140	100	122,5	98,0	4218	3560
Акцизний збір	020	58	42	–	–	–	–
Інші вирахування з доходу	030	22	18	–	–	–	–
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	620	440	612,7	490,0	37708	31220
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	450	400	463,3	352,8	30599	25600
Валовий:							
прибуток	050	170	40	149,4	137,2	7109	5620
збиток	055	–	–				
Інші операційні доходи	060	10	2	–	11,5	465,0	200,0
Адміністративні витрати	070	52	40				
Витрати на збут	080	10	12			157	130,0
Інші операційні витрати	090	8	6	21,3	24,0	997,0	586,0
Фінансові результати від операційної діяльності:							
прибуток	100	110	–	128,1	124,7	6420	5104
збиток	105		16				

варіанта									
4		5		6		7		8	
за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
160,4	185,3	33170	30290	4361,8	4105,0	25399	23800	47654	38944
23,7	28,5	5580	5048	727	684	–	–	–	–
–	–	50	65	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
136,7	156,8	27540	25177	3634,8	3421	25399	23800	47654	38944
173,4	153,0	20000	17534	2804,3	2668	25028	22610	46193	37776
–	3,8	7540	7643	830,5	753	371	1190	1461	1168
36,7									
2,8	9,6	10	–	0,9		–		–	
				29,6	32,0				
		200	347		5,0				
–	13,4	7350	7296	801,8	716	371	1190	1461	1168
33,9	–								

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	Код рядка	Номер					
		1		2		3	
		за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
Стаття							
Дохід від участі в капіталі	110	10	20				
Інші фінансові доходи	120	7	5				
Інші доходи	130	5	10	–	8,0	120,0	85,0
Фінансові витрати	140	9	12				
Витрати від участі в капіталі	150	–	1				
Інші витрати	160	3	11	1,3	16,0	–	–
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:							
прибуток	170	120		126,8	116,7	6540	5189
збиток	175	–	5				
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	36		38	35	1962	1557
Фінансові результати від звичайної діяльності:							
прибуток	190	84	–	88,8	81,7	4578	3632
збиток	195	–	5	–	–	–	–
Надзвичайні:							
доходи	200	6	10	–	–	–	–
витрати	205	10	–	–	–	–	–
Податки з надзвичайного прибутку	210	–	3	–	–	–	–
Чистий:							
прибуток	220	80	2	88,8	81,7	4578	3632
збиток	225						
Амортизація	260	140	90	105,2	88,6	2440	1987

варіанта									
4		5		6		7		8	
за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
	3,0			13,1	5,5	372,0		199	145
13,5		150	84	14,9					
				30,4					
			43		11,0		185		123
–	16,4	7500	7337	799,4	721,5	743,0	1005	1660	1190
20,4									
–	4,9	2250	2201	271	216	109	301	498	357
	11,5	5250	5136	528,4	505,5	634	704	1162	833
				–	–	–	–	–	–
				–	–	–	–	–	–
				–	–	–	–	–	–
				–	–	–	–	–	–
–	11,5	5250	5136	528,4	505,5	634	704	1162	833
20,4				–	–	–	–	–	–
35,2	34,7	800	950	40,0	38,4	747	745	99,0	97,0

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
Стаття							
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	3377,3	2800,5	36960	37148	735,2	671
Податок на додану вартість	015	562,9	466,7	6089	6191	122,5	112
Акцизний збір	020			4345	4800	–	
Інші вирахування з доходу	030	–	–	–	–	–	–
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	2814,4	2333,8	26526	26157	612,7	559
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	2814,0	2310,5	12316	12294	463,3	419,2
Валовий:							
прибуток	050	0,4	23,3	14210	13863	149,4	139,8
збиток	055						
Інші операційні доходи	060	–		5	6		
Адміністративні витрати	070						
Витрати на збут	080						
Інші операційні витрати	090		18,6		74	21,3	14,0
Фінансові результати від операційної діяльності:							
прибуток	100	0,4	4,7	14215	13795	128,1	125,8
збиток	105						

варіанта							
12		13		14		15	
за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
66	59	1253,4	1160	363013	352480	3342576	21224401
11	9,8	208,9	193,3	19461	18502	187552	130214
				–			
–	–	–	–	–	–	–	–
55	49,2	1044,5	966,7	343552	333978	3155024	1992226
16	15	693	647,5	348018	333940	2897189	1961531
39	34,2	351,5	319,2	–	38	257835	30695
				4466			
				9	22	4299	1595
				4139	4200	103	
				2158	1729	5683	7993
39	34,2	351,5	319,2	–	–	256348	24297
				10754	5869		

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ	Код рядка	Номер					
		9		10		11	
		за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
Дохід від участі в капіталі	110						
Інші фінансові доходи	120						
Інші доходи	130	6,85	5,2	147	127	1,3	2,4
Фінансові витрати	140						
Витрати від участі в капіталі	150						
Інші витрати	160						
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:							
прибуток	170	6,89	9,9	14362	13922	129,4	128,2
збиток	175						
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	2,0	3,0	4277	4177	38,8	38,5
Фінансові результати від звичайної діяльності:							
прибуток	190	4,89	6,9	10085	9745	90,6	89,7
збиток	195						
Надзвичайні:							
доходи	200						
витрати	205						
Податки з надприбутку	210						
Чистий:							
прибуток	220	4,89	6,9	10085	9745	90,6	89,7
збиток	225		-	-		-	-
Амортизація	260	277,6	276,0	5279	880,0	105,2	104,0

варіанта							
12		13		14		15	
за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік	за звіт. рік	за попередній рік
	1,5	25,2	13,0	24638	19630		1819
						34844	94168
				4924	3040		
			7,0			80240	47558
39	35,7	376,7	325,2	8960	10721	210952	72726
11,7	10,7	113,0	97,6	2661	3216	32153	1950
27,3	25,0	263,7	227,6	6299	7505	178799	70776
				-	-		
				-	-		
				-	-		
				-	-		
27,3	25,0	263,7	227,6	6299	7505	178799	70776
-		-	-				
0,9	0,9	105,3	92,5	12358	11570	217226	202850

Таблиця 3

Розрахунок фінансових показників (коефіцієнтів)

Фінансовий показник (коефіцієнт)	Формула для розрахунку	Нормативне значення	Розрахункове значення фінансового показника		
			на початок року	на кінець року	відхилення (+, -)
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнт фінансової незалежності "автономії" ($K_{\text{авт}}$)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Підсумок балансу}}$	$\geq 0,5$			
2. Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{ф.с}}$)	$\frac{\text{Джерела власних коштів} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Підсумок балансу}}$	0,85–0,90			
3. Показник фінансового лівериджу ($\Phi_{\text{л}}$)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Джерела власних коштів}}$	$\leq 0,25$			
4. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами ($K_{\text{в.о}}$)	$\frac{\text{Джерела власних коштів} - \text{необоротні активи}}{\text{Сума оборотних активів}}$	$> 0,1$			
5. Коефіцієнт Бівера	$\frac{\text{Чистий прибуток} + \text{Амортизація}}{\text{Довгострокові та поточні зобов'язання}}$	$> 0,2$			
6. Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності ($K_{\text{л}}$)	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	> 1			
7. Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{ш.л}}$)	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\geq 0,7-0,8$			
8. Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{а.л}}$)	$\frac{\text{Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	> 0			
9. Коефіцієнт оборотності активів ($K_{\text{о.а}}$)	$\frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня вартість активів}}$	Збільшення			

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6
10. Середня тривалість одного обороту активів ($\mathcal{U}_{\text{о.а}}$)	$\frac{\text{Кількість календарних днів звітного періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності активів}}$	Зменшення			
11. Коефіцієнт оборотності запасів ($K_{\text{о.з}}$)	$\frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середня вартість запасів}}$	Збільшення			
12. Середня тривалість одного обороту запасів ($\mathcal{U}_{\text{о.з}}$)	$\frac{\text{Кількість календарних днів звітного періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності запасів}}$	Зменшення			
13. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{\text{о.д}}$)	$\frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Середня сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги}}$	Збільшення			
14. Середній період погашення дебіторської заборгованості ($\mathcal{U}_{\text{о.д}}$)	$\frac{\text{Кількість календарних днів звітного періоду}}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$	Зменшення			
15. Середній період погашення кредиторської заборгованості ($\mathcal{U}_{\text{о.кр}}$)	$\frac{\text{Кількість календарних днів звітного періоду} \times \text{Середня сума кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги}}{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}$	Зменшення або збільшення (залежно від попереднього показника)			
16. Рівень рентабельності продажу (реалізації) ($P_{\text{р}}$)	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}$	Збільшення			
17. Рівень рентабельності активів ($P_{\text{а}}$)	$\frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середня вартість активів}}$	Збільшення			

Закінчення табл. 3

1	2	3	4	5	6
18. Рівень рентабельності власного капіталу (P_r)	Чистий прибуток Середня вартість власного капіталу	Збільшення			
19. Рівень рентабельності продукції (P_{II})	Прибуток від операційної діяльності Собівартість реалізованої продукції	Збільшення			

Таблиця 4

Вихідні дані для виконання контрольного завдання 2

Номер варіанта	Планова чиста виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) тис. грн.	Коефіцієнт прискорення оборотності обігових коштів < 1 (коефіцієнт уповільнення > 1)
1	920	0,98
2	810	1,01
3	44000	0,97
4	190,5	1,02
5	35200	1,03
6	5100	0,99
7	27050	0,96
8	49500	1,02
9	5020	0,97
10	39440	0,98
11	940	1,03
12	78	0,99
13	1480	0,96
14	385300	1,02
15	3865000	0,98

Завдання 3

Скласти прогнозний баланс підприємства на кінець планового року за агрегованою формою (табл. 5).

Таблиця 5

Прогнозний баланс підприємства на плановий рік

тис. грн.

Актив	Значення на початок планового року	Значення на кінець планового року	Пасив	Значення на початок планового року	Значення на кінець планового року
1. Необоротні активи разом. 2. Оборотні активи разом			Власний капітал та забезпечення наступних витрат і платежів. Довгострокові зобов'язання. Поточні зобов'язання		
Баланс			Баланс		

Вихідні дані: вступний баланс підприємства – див. табл. 1, графу “на кінець звітного року” відповідного варіанта.

Планова чиста виручка від реалізації продукції – див. табл. 4 відповідного варіанта. Приріст активів – див. розрахунок, виконаний у п. 2 завдання 2.

Рівень рентабельності продажу (відношення чистого прибутку до чистої виручки від реалізації) планується підвищити на 3 % порівняно зі звітним роком.

Коефіцієнти забезпечення власними коштами, фінансової незалежності (автономії) і поточної ліквідності плануються такі самі, як на кінець звітного року (див. розрахункові значення показників у табл. 3).

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Завдання фінансового менеджменту.
2. Функції фінансового менеджменту.
3. Інформаційна база фінансового менеджменту.
4. Вимоги до фінансової звітності та її склад.
5. Управлінський облік і його використання для управління фінансами.
6. Склад вхідних грошових потоків підприємства і завдання управління ними.
7. Склад вихідних грошових потоків підприємства і завдання управління ними.
8. Аналіз грошових потоків і забезпечення перевищення надходження коштів над витратами.
9. Зміна вартості грошей у часі; засоби врахування дії часу при визначенні вигідності фінансових операцій.
10. Методи розрахунку майбутньої і теперішньої вартості грошей.
11. Основні схеми нарахування простих і складних відсотків.
12. Фінансові ренти (ануїтети); визначення майбутньої і теперішньої вартості ануїтету.
13. Чинники впливу на вибір ставки дисконтування.
14. Визначення “порогу рентабельності” (точки беззбитковості) і “запасу” фінансової міцності.
15. Зміст операційного аналізу (аналіз “витрати — обсяг реалізації — прибуток”).
16. Використання поділу витрат на змінні та умовно-постійні в управлінні фінансами.
17. Операційний важіль. Визначення сили впливу операційного важеля.
18. Формування ціни продукції на основі повної та часткової собівартості.
19. Основні методи визначення базової ціни продукції.
20. Види прибутку підприємства. Управління формуванням і розподілом прибутку.
21. Вплив оподаткування на формування і розподіл прибутку.
22. Розподіл чистого прибутку на нагромадження і споживання.
23. Сутність основних теорій дивідендної політики.
24. Методи нарахування і виплати дивідендів.
25. Структура і джерела формування оборотного капіталу підприємства.
26. Чинники впливу на розмір власних оборотних засобів підприємства.
27. Методи розрахунку постійної потреби підприємства в оборотних засобах.
28. Операційний і фінансовий цикли: розрахунок і застосування в управлінні оборотним капіталом.
29. Вибір політики фінансування оборотних засобів.
30. Управління грошовими коштами (залишками на поточних рахунках).
31. Засоби управління товарно-матеріальними запасами.
32. Контроль за ефективним використанням оборотних засобів.
33. Шляхи прискорення обертання оборотних засобів.
34. Управління ліквідністю підприємства.
35. Заходи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства.
36. Використання плану грошових надходжень і витрат (платіжного календаря) для управління поточною платоспроможністю (ліквідністю) підприємства.
37. Особливості управління оборотним капіталом на підприємствах із сезонним характером виробництва.
38. Прийоми управління дебіторською заборгованістю.
39. Прийоми управління кредиторською заборгованістю.
40. Вартість (ціна) капіталу, який залучається підприємством з різних джерел.
41. Визначення середньозваженої ціни капіталу і її застосування у фінансовому менеджменті.
42. Визначення граничної ціни капіталу.
43. Складові власного капіталу і зобов'язань підприємства.
44. Визначення ціни власного капіталу підприємства.
45. Визначення ціни позичкового капіталу.
46. Вибір структури капіталу підприємства; оптимізація структури капіталу.
47. Шляхи зниження ціни капіталу підприємства.
48. Ефект фінансового лівериджу (важеля).
49. Шляхи підвищення рентабельності власного капіталу підприємства.
50. Вплив ціни і структури капіталу на вартість підприємства.

51. Види інвестицій; напрями інвестиційної діяльності підприємства.
52. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів.
53. Визначення терміну окупності капіталовкладень та його застосування при виборі інвестиційних проектів.
54. Метод простої (бухгалтерської) норми прибутку, його переваги і недоліки при виборі інвестиційних проектів.
55. Застосування методу чистої теперішньої вартості (*NPV*) при експертизі інвестицій.
56. Визначення внутрішньої норми доходу (*IRR*) інвестиційного проекту і її використання при експертизі інвестицій.
57. Використання показників “цикл життя проекту” та “термін окупності капіталовкладень” при прийнятті інвестиційних рішень.
58. Особливості управління прямими і портфельними фінансовими інвестиціями.
59. Засоби вибору найвигідніших фінансових інвестицій.
60. Організація управління реальними інвестиціями (капіталовкладеннями); моніторинг і постаудит інвестиційних проектів.
61. Організація управління портфельними інвестиціями.
62. Оцінка ризикованості інвестиційного проекту за допомогою аналізу чутливості до погіршення попередніх умов.
63. Оцінка ризикованості інвестиційного проекту за допомогою поділу грошового потоку на надійну і ризиковану частину.
64. Процес управління фінансовими ризиками, які супроводжують виробничо-господарську діяльність підприємства.
65. Методи страхування фінансових ризиків.
66. Методи кількісної оцінки ступеня ризику.
67. Основні види фінансових ризиків. Інвестиційні ризики.
68. Стратегії управління фінансовими ризиками.
69. Основні методи і прийоми аналізу фінансової звітності.
70. Оцінка фінансового стану підприємства за даними аналізу фінансової звітності.
71. Взаємозв'язок показників, які характеризують фінансовий стан підприємства; формула Дюпона.
72. Основні показники кредитоспроможності підприємства.
73. Експрес-аналіз і поглиблений аналіз фінансового стану.
74. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.
75. Визначення рівня платоспроможності підприємства та шляхи його підвищення.

76. Інтегральні показники фінансового стану підприємства.
77. Основні об'єкти внутрішньофірмового фінансового планування.
78. Етапи процесу фінансового планування на підприємстві.
79. Методи розрахунку планового прибутку.
80. Зміст і призначення плану грошових надходжень і витрат.
81. Зміст фінансового розділу бізнес-плану.
82. Принципи, які рекомендується закладати в основу планування фінансів підприємства.
83. Прогнозування фінансових звітів із застосуванням методу процентної залежності від виручки від реалізації продукції.
84. Організація бюджетування на підприємстві.
85. Операційні, функціональні бюджети та зведений бюджет підприємства.
86. Основні чинники кризового фінансового стану підприємства.
87. Ознаки передкризового та кризового стану підприємства.
88. Методи відновлення платоспроможності підприємства.
89. Програма антикризового фінансового управління при загрозі банкрутства.
90. Планування фінансової санації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” // Все про бух. облік. — 2000. — № 11. — С. 3–6.
2. Бланк *И. А.* Основы финансового менеджмента: В 2 т. — К.: Ника-Центр, 1999. — 512 с.
3. Бочаров *В. В.* Современный финансовый менеджмент. — СПб.: Питер, 2006. — 464 с.
4. Боди *Зви, Мертон Роберт.* Финансы: Учеб. пособие: Пер. с англ. — М.: Издат. дом “Вильямс”, 2000. — 592 с.
5. Брігхем *Є.* Основы финансового менеджмента: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997. — 1000 с.
6. Ван Хорн *Дж. К.* Основы управления финансами: Пер. с англ. — М.: Финансы и статистика, 1999. — 800 с.
7. Грідчина *М. В.* Финансовый менеджмент: Курс лекций. — К.: МАУП, 2002. — 160 с.
8. Грідчина *М. В.* Управление финансами акционерных товариществ: Навч. посіб. — К.: А.С.К., 2004. — 380 с.

9. *Ковалев В. В.* Финансовый анализ. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 512 с.
 10. *Ковалев В. В.* Введение в финансовый менеджмент. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 768 с.
 11. *Коваленко Л. О., Ремньова Л. М.* Финансовый менеджмент: Навч. посіб. — 2-ге вид., переробл. і доп. — К.: Знання, 2005. — 486 с.
 12. *Крайник О. П., Клепикова З. В.* Финансовый менеджмент. — К., 2001.
 13. *Крамаренко Г. О., Чорна О. Є.* Финансовый менеджмент: Підручник. — К.: Центр навч. літ., 2006. — 520 с.
 14. *Крейнина М. Н.* Финансовый менеджмент. — М.: Дело и Сервис, 1998. — 304 с.
 15. *Лобанова Е. Н., Лимитовский М. А.* Финансовый менеджер. — 2-е изд. — М.: ДеКА, 2001. — 416 с.
 16. *Нікбахт Е., Гроптеллі А.* Финанси: Пер. з англ. — К.: Вік; Глобус, 1992. — 384 с.
 17. *Павлова Л. П.* Финансовый менеджмент. — М.: ИНФРА-М, 1996. — 400 с.
 18. Основы корпоративных финансов: Пер. с англ. / Ст. Росс. и др. — М., 2000. — 720 с.
 19. *Финансовый менеджмент: Навч. посіб. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецький та ін.* — К.: Центр навч. літ. — 2006. — 274 с.
 20. *Ситник Л. С.* Финансовый менеджмент: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ. — 2006. — 352 с.
 21. *Финансовый менеджмент: Підручник / Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін.* — К.: Вид-во КНЕУ, 2005. — 536 с.
 22. *Финансовый менеджмент: Учеб. для вузов / Г. Б. Поляк, И. А. Акотис, Г. А. Краева и др.* — М.: Финансы; ЮНИТИ, 1997. — 518 с.
 23. *Финансовый менеджмент / Под ред. Е. С. Стояновой.* — М.: Перспектива, 1996. — 406 с.
 24. *Финансовый менеджмент: Учебник / Н. Ф. Самсонов, Н. П. Баранникова и др.* — М.: Финансы; ЮНИТИ, 1999. — 496 с.
 25. *Финансовый менеджмент: Навч. посіб. / За ред. проф. Г. Г. Кірейцева.* — К.: ЦУЛ, 2002. — 440 с.
 26. *Шелудько В. М.* Підручник. — К.: Знання, 2006. — 440 с.
- Додаткова*
27. *Бухалков М. И.* Внутрифирменное планирование. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 392 с.
 28. *Глазунов В. Н.* Финансовый анализ и оценка риска реальных инвестиций. — М.: Финстатинформ, 1997. — 136 с.
 29. *Голов С. Ф.* Управленческий бухгалтерский учет. — К.: Скарбы, 1998. — 378 с.
 30. *Гридіна М. В.* Корпоративні фінанси: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 232 с.
 31. *Ізмайлова К. В.* Финансовый анализ. — К.: МАУП, 2000. — 152 с.
 32. *Едронова В. Н., Мизиковский Е. А.* Учет и анализ финансовых активов. — М.: Финансы и статистика, 1995. — 272 с.
 33. *Капитоненко В. В.* Финансовая математика и ее приложения: Учеб.-практ. пособие для вузов. — М.: Приор, 1998. — 144 с.
 34. *Лігоненко Л. О.* Антикризисное управління підприємством: Монограф. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. — 580 с.
 35. *Рязанова Н. С.* Финансове рахівництво: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2002. — 246 с.
 36. *Тереженко О. О.* Финансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.
 37. *Устенко О. Л.* Предпринимательские риски. — К., 1996. — 160 с.
 38. *Фінанси підприємств / За ред. А. М. Поддєрьогіна.* — К.: Вид-во КНЕУ, 2000. — 458 с.
 39. *Хелферт Э.* Техника финансового анализа: Пер. с англ. — 10-е изд. — М.; СПб.: Питер, 2003. — 560 с.
 40. *Четыркин Е. М.* Методы финансовых и коммерческих расчетов. — М.: Дело, 1995.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план вивчення дисципліни “Фінансовий менеджмент”	4
Зміст дисципліни “Фінансовий менеджмент”	5
Вказівки до виконання контрольної роботи	10
Завдання для контрольної роботи	10
Питання для самоконтролю	40
Список літератури	43

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *А. А. Карпова*
Комп'ютерне верстання *А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-5001

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*
Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»